

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta (HE 209/2024 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 4/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Laura Hansén, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtaja Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- erityisasiantuntija Minna Mäkitalo, Aalto-yliopisto
- johtaja Anssi Mälkki, Helsingin yliopisto
- rehtori Juha-Matti Saksa, Lappeenrannan—Lahden teknillinen yliopisto LUT
- erityisasiantuntija Susanna Näreaho, Metropolia Ammattikorkeakoulu
- johtaja Floora Ruokonen, Suomen Akatemia
- vararehtori Mika Grundström, Vaasan yliopisto
- toiminnanjohtaja Ida Mielityinen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
- johtaja Riikka Heikinheimo, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toiminnanjohtaja Tarja Niemelä, Professoriliitto ry
- asiantuntija Paula Tuovinen, Sivistysala ry
- hallituksen puheenjohtaja Tuula Linna, Suomalainen Tiedeakatemia ry
- Tampereen yliopiston vararehtori Tapio Visakorpi, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
- erityisasiantuntija Miia Ijäs-Idrobo, Tieteentekijöiden liitto ry
- tutkimusjohtajien verkoston puheenjohtaja Kirsi Ahola, Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

- Suomen opiskelijakuntien liitto — SAMOK ry
- Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen Akatemiasta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan selkeytettäväksi Akatemian hallinnon rakenteita muuttamalla nykyinen tutkimusinfrastruktuurikomitea tutkimusinfrastruktuuritoimikunnaksi, jonka tehtävät ja nimittämiskäytännöt vastaisivat Akatemian muiden toimikuntien tehtäviä ja nimittämiskäytäntöjä. Akatemian hallituksen strategisen työskentelyn vahvistamiseksi toimikuntien, tutkimusinfrastruktuurikomitean ja strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtajien läsnäolo- ja puheoikeus hallituksessa poistettaisiin. Vuonna 2010 voimaan tulleeseen yliopistouudistukseen kytkeytyneet ja Suomen Akatemian tutkimusvirkajärjestelmän jatkuvuutta turvanneet säännökset akatemiaprofessorien ja akatemitutkijoiden palkkauksesta kumottaisiin. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tutkimuksen ja tutkimusedellytysten rahoittamista sekä kansainvälistä yhteistyötä koskevien Akatemian tehtävien hoitaminen ei saa olla ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, Suomen kansainvälisten velvoitteiden tai Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa. Lakiin ehdotetaan lisäksi eräitä muita, lähinnä teknisluonteisia täsmennyksiä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta kannattaa hallituksen esityksen tavoitetta selkeyttää Suomen Akatemian hallinnollisia rakenteita, vahvistaa Akatemian hallituksen strategista työskentelyä sekä tukea Akatemian toimintaa niin, että se pystyy vastaamaan nykyistä paremmin tutkimuksen tekemisen viimeaikaisiin muutoksiin ja reagoimaan riittävän joustavasti tutkimusrahoituskentän tarpeisiin. Valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä säännösmuutosehdotuksia pääosin perusteltuina mutta kiinnittää huomiota Suomen Akatemian tehtäviä koskevan säännösehdotuksen ongelmallisuuden sekä lisäksi tarpeeseen muuttaa lakiesitykseen sisältyvää voimaantulosäännöstä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosesityksin.

Tutkimusinfrastruktuurikomitean muuttaminen toimikunnaksi

Esityksessä ehdotetaan selkeytettäväksi Akatemian hallinnon rakenteita muuttamalla nykyinen tutkimusinfrastruktuurikomitea tutkimusinfrastruktuuritoimikunnaksi. Ehdotuksen mukaan uuden toimikunnan tehtävät ja nimittämiskäytännöt vastaavat Akatemian muiden toimikuntien tehtäviä ja nimittämiskäytäntöjä.

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

Muutosehdotus on saanut yleisesti kannatusta valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Valiokunta asiantuntijalausunnoissa esitettyyn yhtyen korostaa, että tutkimusinfrastruktuuri-toimikuntaan edustajia nimitettäessä tulee varmistua siitä, että toimikunnassa on edustettuna kunkin organisaation paras asiantuntemus ja strateginen kokonaisnäkemys tutkimusinfrastruktuureista. Nimitysmiskäytännön tulee perustua nimitettävän henkilön osaamiseen ja asiantuntemukseen eikä asemaan organisaatiossa. Kyseinen vaatimus sisältyy Suomen Akatemiasta annetun lain 5 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan toimikunnissa tulee olla monipuolinen ja korkeatasoinen tieteellinen asiantuntemus. Infrastruktuurien kehittäminen on luonteeltaan strategista ja pitkäjänteistä, mikä on myös tärkeä huomioida toimikunnan jäsenten valintaperusteissa ja -prosesseissa.

Toimielinten puheenjohtajien läsnäolo- ja puheoikeuden poistaminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomen Akatemian toimikuntien, tutkimusinfrastruktuurikomitean ja strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtajien läsnäolo- ja puheoikeus Akatemian hallituksessa poistetaan. Kyseisen muutoksen tarkoituksena on vahvistaa Suomen Akatemian hallituksen strategista työskentelyä.

Edellä todettua muutosta on saaduissa asiantuntijalausunnoissa pidetty perusteltuna, mutta huolenaiheena on tuotu esille eri toimijoiden välisen tiedonkulun heikkenemisen vaara. Valiokunta hallituksen esitykseen ja saamaansa selvitykseen viitaten toteaa, että ehdotuksen tarkoitus on vahvistaa hallituksen strategista työskentelyä. Suomen Akatemian toimielinten tehtäviä ja hallintoviraston rakennetta on läsnäolo- ja puheoikeudesta säättämisen jälkeen muutettu hallituksen esityksessä (s. 20—21) kuvatulla tavalla. Nykyiset käytännöt turvaavat hallituksen, muiden toimielinten ja hallintoviraston välistä tiedonkulkua monipuolisesti. Puheenjohtajien läsnäolo- ja puheoikeutta Akatemian hallituksessa ei siten voida enää pitää tiedonkulun kannalta tarpeellisenä. Valiokunta korostaa, että toimielinten välinen riittävä tiedonkulku tulee turvata myös jatkossa.

Hallituksen esityksen (s. 21) mukaan toimielinten välisen yhteistyön toteuttaminen toimielinten toiminnan yhteensovittamiseksi on tarkoituksenmukaisinta jättää Suomen Akatemian hallituksen arvioitavaksi ja tarvittaessa Akatemian johtosäännöllä määrättäväksi. Valiokunta pitää hyvänä, että Suomen Akatemiassa ollaan perustamassa erillinen yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on tukea hallituksen työtä toimielinten työn yhteensovittamisessa.

Akatemiaprofessoreiden ja -tutkijoiden palkkausta koskevien säännösten kumoaminen

Hallituksen esityksen mukaan Suomen Akatemian tutkijantehtävien rahoitus on vakiintunut osaksi Suomen Akatemian rahoitusinstrumentteja. Sen vuoksi esityksessä ehdotetaan, että vuonna 2010 voimaan tulleeseen yliopistouudistukseen kytkeytyneet ja Suomen Akatemian tutkimusvirkajärjestelmän jatkuvuutta turvanneet säännökset (9 §:n 1 ja 2 momentti) akatemiaprofessorien ja akatemiattutkijoiden palkkauksesta kumotaan.

Valiokunnan näkemyksen mukaan hallituksen esitys edellä mainittujen säännösten kumoamiseksi on perusteltu. Valiokunta toteaa, että Akatemian rahoittamien tutkijoiden akateemisen vapauden turvaamisesta (9 §:n 3 momentti) jää voimaan, mikä osaltaan ilmaisee tarkoituksen, että Akatemia rahoittaa osana tutkimuksen rahoittamista myös tutkijantehtäviä.

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

Tutkimuksen turvallisuus ja Suomen Akatemian tehtävät

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomen Akatemiasta annettuun lakiin lisätään säännös, jonka mukaan Akatemian tulisi tehtäviään hoitaessaan ottaa huomioon Suomen kansallinen turvallisuus ja kansainväliset velvoitteet sekä ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjaukset. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen sivistysvaliokunnassa kuultavana ollessaan opetus- ja kulttuuriministeriö on valiokunnalle osoittamassaan lausunnossaan esittänyt, että pykälätekstistä poistettaisiin viittaus Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Valiokunta yhtyy asiantuntijalausunnossa esitettyyn tarpeeseen huomioida, että tieteen tekeminen kansainvälistyy nopeasti Suomessa ja että globaalit turvallisuusuhat on huomioitava entistä tarkemmin. On tärkeää panostaa eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön ja käytäntöihin, joilla tutkimustulosten ja teknologian päätyminen väärille tahoille tai väriin käyttötarkoituksiin pyritään estämään ja joilla voidaan tukea tutkimuksen turvallisuutta. Valiokunta perustuslakivaliokunnan (PeVL 4/2025 vp, kappale 8) tavoin pitää tutkimusturvallisuudesta huolehtimista tärkeänä ja kiinnittää huomiota siihen, että keinoja edistää tutkimusturvallisuutta ja estää tutkimuksen ja tutkimustulosten päätymistä esimerkiksi Suomen turvallisuutta vaarantavaan käyttöön on syytä pohdita edelleen.

Sivistysvaliokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa on suhtauduttu kriittisesti ehdotettuun 2 §:n 2 momenttiin tuoden esille sen ongelmallisuus tieteen vapauden turvaamisen kannalta. Lausunnoissa on pidetty erityisen tärkeänä korostaa hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissakin (s. 19) todettua, että Suomen Akatemialla ei ole jatkossakaan mahdollisuutta kieltää tiettyjä tutkimusaiheita tai kysymyksenasetteluja ja että tietty tutkimusaihe tai kysymyksenasettelu ei voi olla perusteena rahoituksen myöntämättä jättämiselle.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 4/2025 vp, kappale 5) mukaan ehdotetusta 2 §:n 2 momentista on poistettava maininta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, jotta lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan mielestä perustuslaissa turvattu tieteen vapaus edellyttää, että tieteellisessä tutkimuksessa tulee voida arvioida kriittisestikin vallitsevaa ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa ja sen kehittämistä. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka, samoin kuin muut politiikan lohkot, ovat jatkuvan muutoksen kohteena. Ehdotetun säännöksen sanamuoto vaikuttaa mahdollistavan tulkinnan siitä, ettei Suomen Akatemian rahoittamassa tutkimuksessa voitaisi kyseenalaistaa jonkinlaista virallista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 4/2025 vp, kappale 6) tuonut esille, että sen mielestä ehdotettu 2 §:n 2 momentti ei ole muutoinkaan ongelmaton tieteen vapauden kannalta, koska siinä oleva ilmaisu ”kansallinen turvallisuus” ei täytä kyseiselle sääntelylle asetettuja täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia.

Sivistysvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 4/2025 vp) johdosta, että lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentti muutetaan yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevin tavoin.

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

Asian käsittely

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 4/2025 vp, kappale 9) todennut, että opetus- ja kulttuuriministeriön menettely tehdä hallituksen esitykseen muutosehdotuksia suoraan asiaa käsittelevälle valiokunnalle ei perustuslain esitöiden mukaan sovellu hyvin yhteen valtiosäännön periaatteiden kanssa. Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan nyt käsillä olevassa tilanteessa kyse ei sinänsä ole laajoista sisällöllisistä muutosehdotuksista, mutta opetus- ja kulttuuriministeriön lausunnossaan tekemä muutosehdotus on kuitenkin sisällöllisesti merkittävä.

Kyseisenlaisessa menettelyssä sivuutetaan hallituksen esityksen antamiseen perustuslain mukaan osallistuvat toimielimet ja eduskunnan täysistunto (HE 1/1998 vp, s. 121/II). Valiokunta perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 4/2025 vp) viitaten kiinnittää opetus- ja kulttuuriministeriön huomiota siihen, että perustuslain 71 §:ään on mainituista syistä sisällytetty säännökset hallituksen esityksen täydentämismahdollisuudesta (PeVL 34/2004 vp, s. 3/II).

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 §. Tehtävät. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 4/2025 vp) ja sivistysvaliokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa on tämän mietinnön yleisperusteluista ilmenevällä tavalla esitetty kriittisiä huomioita pykälän 2 momentin muotoiluun. Kyseisten huomautusten vuoksi sivistysvaliokunta ehdottaa mainitun momentin muuttamista niin, että siitä poistetaan tutkimuksen vapauden kannalta tulkinnanvarainen maininta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta sekä liian epämääräisenä pidetty edellytys Suomen kansallisesta turvallisuudesta. Säännöksen selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa, että siitä poistetaan myös informatiivinen maininta Suomen kansainvälisten velvoitteiden noudattamisesta.

Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään säännös Suomen Akatemian velvollisuudesta huolehtia siitä, että tutkimuksen turvallisuus ja siihen kohdistuvat riskit tutkimushankkeissa, tutkimusyhteistyössä ja tutkimustulosten hyödyntämisessä otetaan asianmukaisesti huomioon. Tutkimuksen turvallisuus on määritelty tarkkarajaisesti Euroopan unionin neuvoston tutkimuksen turvallisuuden parantamisesta annetussa suosituksessa (C/2024/3510). Sen mukaan tutkimuksen turvallisuudella tarkoitetaan seuraavien riskien ennakointia ja hallintaa: a) kriittisen tietämyksen ja teknologian ei-toivottu siirto, joka voi vaikuttaa unionin ja sen jäsenvaltioiden turvallisuuteen, esimerkiksi jos niitä käytetään sotilaallisissa tai tiedustelutarkoituksissa kolmansissa maissa; b) sellainen haitallinen vaikuttaminen tutkimukseen, jossa kolmannet maat tai kolmansiin maihin sijoittautuneet toimijat voivat käyttää tutkimusta muun muassa disinformaation levittämisen välineenä tai itsensensuurin aikaansaamiseksi opiskelijoiden ja tutkijoiden keskuudessa, mikä haittaa akateemista vapautta ja tutkimuksen integriteettiä unionissa; c) eettisten normien tai integriteetin loukkaukset, joissa tietämystä ja teknologiaa käytetään perussopimuksissa määriteltyjen unionin arvojen ja perusoikeuksien tukahduttamiseen tai heikentämiseen tai niiden loukkaamiseen.

Valiokunnan ehdottaman säännöksen mukaan Suomen Akatemia vastaa omalta osaltaan siitä, että tutkimuksen turvallisuudesta on asianmukaisesti huolehdittu Akatemian prosesseissa ja rahoituksen myöntämisen ehdoissa. Kuten hallituksen esityksessä (s. 11 ja 19) on todettu, Akatemian tehtävä on täydentää tutkijoiden ja tutkimusorganisaatioiden roolia turvallisuuden varmis-

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

tamisessa. Ensisijainen vastuu tutkimustoiminnan kansainvälisen tutkimusyhteistyön kehittämisestä ja toteuttamisesta on tutkimusta harjoittavilla organisaatioilla. Tutkimusrahoittajana Suomen Akatemian tehtävänä on varmistaa tutkimuksen turvallisuuden huomioiminen osana tutkimusrahoituksen hakuprosessia sekä kannustaa tutkimusorganisaatioita tunnistamaan turvallisuuteen liittyvät mahdolliset riskit ja uhat etukäteen.

Valiokunta edellä todetun lisäksi ehdottaa, että pykälän 2 momenttiin sisällytetään selkeyttävä säännös, jonka mukaan tutkimuksen turvallisuudesta huolehdittaessa ei voida rajoittaa tutkimuksen vapauteen keskeisesti kuuluvaa tutkijan oikeutta valita tutkimusaiheensa ja -menetelmänsä. Suomen Akatemia ei voi säännöksen nojalla kieltää tiettyjä tutkimusaiheita tai kysymyksenasetteluja eikä evätä rahoitusta pelkän tutkimusaiheen perusteella.

Johtolause. Valiokunta ehdottaa, että johtolauseeseen lisätään maininta 5 §:n otsikon muuttamisesta.

Voimaantulosäännös. Valiokunta saamaansa selvitykseen yhtyen ehdottaa lain voimaantulon porrastamista. Hallituksen esityksessä on ehdotettu, että tutkimusinfrastruktuuritoimikunta on tarkoitus nimittää kesäkuussa 2025. Saadun selvityksen mukaan uusi tutkimusinfrastruktuuritoimikunta on edellä todetusta poiketen tarkoitus nimittää vasta 1.1.2026 lukien. Ennen sitä on tarpeen saada voimaan ehdotetun lain 2 § ja 3 § sekä 9 §:n 1 ja 2 momenttien kumoamiset. Muiden säännösten voimaantuloajaksi ehdotetaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 209/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Suomen Akatemiasta annetun lain (922/2009) 5 a § sekä 9 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 5 a § laissa 482/2014,
muutetaan 3 §, 4 §:n 2, 3 ja 5 kohta, 5 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 6 §, 8 §, 9 §:n otsikko ja 12 §, sellaisina kuin niistä ovat, 3 §, 4 §:n 2, 3 ja 5 kohta ja 6 § laissa 482/2014 sekä 5 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 8 § ja 12 § laissa 213/2018, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 213/2018, uusi 2 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

2 §

Tehtävät

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan Suomen Akatemian tulee huolehtia siitä, että tutkimuksen turvallisuus ja siihen kohdistuvat riskit tutkimushankkeissa, tutkimusyhteistyössä ja tutkimustulosten hyödyntämisessä otetaan asianmukaisesti huomioon. Tutkimuksen turvallisuudesta huolehdittaessa ei voida rajoittaa tutkijan oikeutta valita tutkimusaiheensa ja -menetelmänsä.

3 §

Hallitus

Akatemian toimintaa ohjaa ja valvoo hallitus. Hallituksella on puheenjohtaja sekä vähintään viisi ja enintään seitsemän muuta jäsentä. Valtioneuvosto nimittää opetus- ja kulttuuriministeriön esittelystä puheenjohtajan ja hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenillä tulee olla kokemusta tutkimustyöstä ja riittävä tiedepolitiikan asiantuntemus. Valtioneuvosto määrää jäsenen keskuudesta hallituksen varapuheenjohtajan. Sama henkilö voidaan nimittää enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin.

Akatemian pääjohtaja vastaa hallituksessa käsiteltävien asioiden valmistelusta, esittelystä ja toimeenpanosta.

4 §

Hallituksen tehtävät

Akatemian hallitus päättää asiat, jotka koskevat:

- 2) toimikuntien ja strategisen tutkimuksen neuvoston työn yhteensovittamista;
- 3) toimikuntien toimialoja ja kahden tai useamman toimikunnan välisten tutkimusalojen edistämistä;
- 5) määrärahojen kohdentamisesta toimikuntien kesken ja eri tarkoituksiin;

5 §

Toimikunnat

Akatemiassa on valtioneuvoston asetuksella säädettävät toimikunnat, joiden tehtävänä on:

- 1) myöntää rahoitusta tieteelliseen tutkimukseen, tutkimuksen infrastruktuureille ja tutkimusedellytysten kehittämiseen sekä niiden hyödyntämiseen;
- 2) seurata myöntämänsä rahoituksen vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta;

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

3) suunnitella tutkimuksen edistämistoimintaa yhdessä Akatemian muiden toimielinten kanssa;

4) muulla tavoin toimia siten kuin johtosäännössä tarkemmin määrätään.

Valtioneuvosto nimittää toimikuntiin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan ja enintään 10 muuta jäsentä. Toimikunta valitsee keskuudestaan ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan. Toimikunnissa tulee olla monipuolinen ja korkeatasoinen tieteellinen asiantuntemus. Samaa henkilöä ei voida määrätä toimikunnan jäseneksi kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin. Sama henkilö voidaan määrätä puheenjohtajaksi ja jäseneksi enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin, jos hän toimii puheenjohtajana toisen näistä kausista.

6 §

Hallituksen jaostot

Kahden tai useamman toimikunnan alaan kuuluva asia voidaan Akatemian hallituksen päätöksellä siirtää hallituksen asettaman jaoston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Jaoston jäseniksi voidaan määrätä vain hallituksen, toimikuntien ja strategisen tutkimuksen neuvoston puheenjohtajia ja jäseniä.

8 §

Hallintovirasto

Akatemiassa on hallintovirasto, joka hoitaa Akatemian, sen toimikuntien ja strategisen tutkimuksen neuvoston hallintoa sekä vastaa asioiden valmistelusta, päätösten esittelystä ja toimeenpanosta. Hallintovirasto ratkaisee lisäksi asiat, jotka koskevat hallintovirastoa tai toimielinten päätöksiin liittyviä vähäisiä muutoksia.

9 §

Suomen Akatemian rahoituksella toimivan tutkijan työnantajan velvollisuudet

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä Akatemian tehtävistä, hallituksesta, toimikunnista, jaostoista, strategisen tutkimuksen neuvostosta ja niiden toiminnasta, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Siltä osin kuin asioista ei ole säädettävä valtioneuvoston asetuksella, voidaan niistä antaa määräyksiä Akatemian hallituksen hyväksymässä johtosäännössä tai hallintovirastoa ja sen sisäistä toimintaa koskien työjärjestyksessä, jonka pääjohtaja vahvistaa. Johtosäännössä voidaan siirtää toimielimen toimivaltaa sen puheenjohtajalle tai hallintovirastolle asioissa, jotka eivät ole peri-

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2025 vp

aatteellisia tai vaikutuksiltaan laajakantoisia. Johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen puheenjohtaja ratkaisee rahoituspäätöksen muuttamista koskevan asian, kun päätös ei sisällä merkittävää harkintavallan käyttöä. Strategisen tutkimuksen neuvoston osalta toimivallan siirto voidaan tehdä vain neuvoston esityksestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 5 a §:n kumoaminen sekä 4 §:n 2, 3 ja 5 kohta, 5 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 6 §, 8 § ja 12 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026.

Helsingissä 28.3.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuula Haatainen sd
varapuheenjohtaja Ari Koponen ps
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Nasima Razmyar sd
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Markku Siponen kesk
jäsen Jaana Strandman ps
jäsen Oskari Valtola kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen